

L I E T U V I J O S U V I S

AUSTRALIJOS

DVISAVAITINIS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS ■ LITHUANIAN FORTNIGHTLY

Registered at the GPO, Adelaide, for transmission by post as a periodical.

IV metai

Adelaide, 1951 m. vasario 26 d.

Nr. 5(65)

Musu pareiga

VIKTAS A. DALIUS

Vienas kraujo lašas būt tave nuplovęs
Bet varge jo vieno tu pasigedai —
Nors stiprybę sėmėm iš didžios senovės,
Liko netesėti mūsų pažadai...
Vienų vienas žodis būt tave apgynęs,
Bet varge jo vieno tu pasigedai, —
Nors visi žadėjom mirti už tėvynę,
Liko netesėti mūsų pažadai....

Jonas Aistis

Pereitame AL numeryje tilpo Vyr. Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto atsišaukimas, kuriame skaitome: "Tautos Fondas badauja. Pajamos netikros. Be tikrų pajamų negalimas planingas ir Lietuvos laisvinimo darbas. Dėl pinigų trūkumo negalima padaryti ir to, kas galima būtų padaryti. Daugelis mūsų pačių ir norime matyti išlaisvintą Lietuvą ir kliudome tą darbą savo nusikalstamu "šykštumu" Lietuvos reikalams."

O Prof. J. Kaminskas, Tautos Fondo Valdytojas, savo atsišaukime "Lietuviai, Tautos Fondas šaukiasi Jūsų paramos" rašo:

"Žiaurus likimas mums skyrė škaudesnius bandymus, kaip galėjome tikėtis. Paskutinis dešimtmetis virto lietuvių tautai kruvina Golgota. Kas pragyventi metai nešė kartų taupytų vertybių grobimą ir jų naikinimą. Lietuvių tauta šiurpiais maro ir praicities karų metais nebuvo tiek nukraujinama, kaip per dabartinį Sovietų pavergimą. Pasaulinių įvykių banga vėl mus atbloškė į tą išeinamąjį tašką, kuriame esame buvę prieš trisdešimt su viršum metų ir vėl mus stato prieš uždavinį, — suvienytomis jėgomis, pasišventimu ir nepalaužiamu atkaklumu patikrinti sau laisvę.

Nežiūrint visų patirtų smūgių, nesame palaužti. Kad ir trumpas nepriklausomo gyvenimo laikotarpis, čia neminint darytų klaidų, sustiprino mums brangų įsitikinimą, kad lietuvių tautoje slypėjo mūsų pačių nežinotos jaunos, kūrybiškos jėgos, kurios leido nugalėti naujakurio sunkumus ir su pavydėtinu veržlumu kūrė tautos ūkinį ir kultūrinį gyvenimą. Nesame palaužti ir dabar, kol tautos kamie-

nas — lietuviškasis kaimas, — prievartaujamas ir niokojamas, tebeprisilieka jaugės kojomis ir siela į gimtąją žemę.

Bet visi mes suprantame esamos padėties tragizmą. Lietuva nuteka krauju, ir to mes, atsidūrę Vakaruose, neprivalome užmiršti nei vienam momentui. Jei iki šiol gyvenome skaudžiu netektos Tėvynės ilgesiu, jei ir iki šiol kuo galėdami dėjomės talkininkauti namie kovojantiems ir žudomiems, tai dabartiniu metu turime dešimteriopai sustiprinti mūsų pastangas. Mus skatina padėtis krašte ir mūsų viltis gaivina diena iš dienos didėjas santykių įtempimas tarp demokratinio ir totalinio pasaulių. Su jų lemiamomis imtynėmis yra susijęs ir mūsų likimas."

Ir toliau:

"Įvykiai žada virsti lemiamais ir mūsų ateičiai. Būkime veikliais jų dalyviais. Dalyvaudami bendrojo demokratinio pasaulio jėgų mobilizacijoje taikai ir tautų laisvei patikrinti, mes kartu turime mobilizuoti mūsų jėgas Lietuvos reikalui. Turime pasiruošti galimiems lemiamiems įvykiams. Turime patikrinti laisvinimo kovai vadovaujantiems veiksniams — VLIKui ir Vykdomajai Tarybai — jų sustiprintai veiklai būtinas materialines sąlygas.

Ir dėl to šių metų Vasario 16-tosios minėjimas yra ypatingas minėjimas. Tautos Fondo resursai yra kuklūs. Reikia turėti galvoj, kad vadovaujantiems Veiksniams pavestas uždavinys gal teks vykdyti ūmai pasikeitusiose ir pasunkėjusiose sąlygose. Reikia neužmiršti, kad įvykių eigoj gali būti nutrauktas ryšys su mūsų emigracijos atskiomis kolonijomis ir kad mes gal būsime priversti veikti izoliuotai ilgesnį laiką."

Todėl:

"Minėdami Vasario 16-tąją dieną ir suprasdami gyvenamojo momento reikšmę, su nuoširdžiu dosnumu atlikite savo pareigą kovojančiai Tėvynei. Gal dar niekuomet Jūsų vieninga parama Lietuvai laisvinti nebuvo tiek reikalinga ir veiksminga, kaip šiuo metu", baigia savo atsišaukimą Prof. J. Ka-

minskas.

Vasario Šešioliktosios šventė yra mums gyvenantiems tremtyje, ne vien tautinė šventė, bet ir diena prisiminti mūsų prisiimtus įsipareigojimus Lietuvai. Taip pat prievolė paremti medžiagiškai kovą dėl Lietuvos laisvės gula ant mūsų pečių ir ją turime ir turėsime tesėti, kol Lietuva atgaus laisvę ir nepriklausomybę.

Ir šiais metais Lietuvos nepriklausomybės akto paskelbimo dieną — Vasario Šešioliktąją — gimtoji žemė tebetrempiama okupanto, josios sūnūs tebeengiami, o mes, išvengę terorinio režimo, tebeblaškomės po visus pasaulio kraštus, dairydami laisvės prošvaisčių savo tėvynei. Dažnas mūsų artimas žmogus tapo rusų nutremtas mirčiai į Sibirą, o mes išlikome sveiki kūnu ir laisvi dvasia.

Kova dėl laisvės Lietuvoje tebevyksta. Mūsų brolis ar sesuo tėvynėje yra rezistentai, aktyviai ar pasyviai kovoja su nuožmiuju okupantu, priešinasi maskoliškoms užmačioms. O mūsų pačių, gyvenančių šiandieną už tėvynės ribų, ryto vakaro mintis tolydžio sukasi apie gimtinę. Mūsų viltys ir lūkesčiai, o tap pat darbai ir žygiai yra kilę iš to paties šaltinio, kaip ir brolių, gyvenančių po Lietuvos dangumi. Mus riša tas pats tikslas, ta pati rezistencijos idėja jungia vieną kūną.

Likimas mus pagailėjo: mum nereikia kasdieną žiūrėti pavojui į akis, nereikia rizikuoti gyvybe, tačiau tatai anaipol neatpalaiduoja mus nuo prievolės dalyvauti Lietuvos vedamoje kovoje kiek kitu, tarpiniu būdu.

Lietuvos padangės rezistentas savo heroinei kovai stiprybę semiasi tikėjime, jog jo laisvės byla yra teisinga, kad teisingumas laimės, atgavus laisvę sau ir nepriklausomybę tėvynei. Jo kovingumas gaivinamas ne vien greta su juo stovinčių vienoje eilėje tautiečių dvasios, bet taip pat ir darbų, kuriuos dirba tautos vadavimo reikalui tie, kuriems buvo lemta išvengti bolševikinės vergijos. Lietuvos rezistentas žiūri į mus, ir mes negalime jo apvilti.

Šiandieną visa tauta veda rezistencinę kovą prieš priespaudą ir neteisę. Kovoje dalyvauja gyveną tėvynėje, ją veda ir esą tremtyje tautiečiai, kurių vieni talkina kovai, kiti tą kovą medžiagiškai remia. Politiniai pabėgėliai yra krašto rezistencijos atspindžiu užsienyje, jos nešėjais ir tesėjais ten, kur miško partizanas nepasiekia.

Rezistencinė kova vakarų pasaulyje, pakeliama politinių pabėgėlių jėgomis, krašto inspiruojamomis vedama kitokioje plotmėje ir kitais būdais bei priemonėmis nei sueinant į sąlytį su Maskvos agentais. Atmintina, kad padėtosios pastangos laimėti pasauli teisingam bylos reikalui nebūtų efektingos, jei jos stokatų medžiaginių išteklių, patikrinamų visų tremtinių bei politinių pabėgėlių pinigėnėmis aukomis.

Pabėgėliai pasirinko tremtį bei iševiją ne "laimės ieškodami" ar lengva ranka numoję į gimtųjų namus. Jų egzodo priežastis ir prasmė yra kita. Išvykta laikinai, kad ramiau išlaukti, kol priešas apleis užgrobtą gimtinę — jos vaizdas tebėra gyvas kiekvieno mūsų širdyje, — grįžti jį ir su šimteriopa meile ją atstatyti, išgražinti. Apleidžiant

Juozas Almis Jūragis

PROTĖVIŲ KALBA

Tu man esi šventa kaip kraujas,
degas krūtinėje tautos.
Tu šimtmečių eigoj keliauji,
skambėdama kartų karton.

Tavų tautos mintis subrendo,
ir savo lūpom reiški tu
jos laimės ir vargų jos gaudą,
giliosios išminties turtus.

Legendų paslaptis atvožus,
darbais ir žygiais mus žavi.
Tavų dainų slaptinam grožy
džiaugsmingai sudreba širdis.

tėvynę buvo ryžtasi padaryti visa, kad pagreitinti grįžimą, nepagailėti pastangų, kad veikiau nusikratyti okupantu.

Tą, pačiam sau duotą pažadą tęsint, buvo tariama, jog tuo būdu išperkama moralinė kaltė už nepasilikimą savam krašte drauge su artimaisiais, už nestojimą aktingon kovon su prispaudėju, už neatidavimą asmeninės duoklės laisve, sveikata, už nerizikavimą sava gyvybe.

Jei mes šiandieną būsime pasyvūs ir kurti Tautos Fondo priminimui bei prašymui "nuoširdžiu duosnumu atlikti savo pareigą kovojančiai tėvynei", mes galime rasti paženklinti moralinės kaltės žymę.

Mūsų pačių rūpesčiai bei sielojimasis dėl įvairių gyvenimo sunkumų neturėtų nustelbti minties, jog visą laiką vyksta laisvinimo kova ir, antra, jog mūsų prievolė yra tą kovą medžiagiškai remti.

Ir jeigu taip nutiktų kartais, tai Lietuvos valstybinės šventės proga turime iš naujo prisiminti, kas esame ir kokia mūsų paskirtis tėvynės atžvilgiu. Ir ne tik prisiminti, bet ir įrodyti išsąmoninimą, kaip buvo įrodoma pirmais tremties metais, gyvenant žymiai sunkesnėse medžiaginėse sąlygose. Kaip ligi šiol Lietuvos laisvinimo kova buvo remiama mūsų aukomis, taip ji turi būti palaikoma ir toliau — tai mūsų užduotis, mūsų moralinė prievolė. Išverti ir laimėti — yra mūsų pašaukimas ir likimas, ir mes to turime būti verti.

Kiekvienam iš mūsų reikia pasidaryti reikiamas išvadas iš VLIKo ir Tautos Fondo atsišaukimų: atlikti pareigą kovojančiai Tėvynei, nepagailint dienos-kitos uždarbio, kad patikrinti medžiagines sąlygas Lietuvos rezistencinei kovai išvesti ligi galo — ligi laimėjimo.

Savo aukomis dalyvaujame kovoje ir tiesiame kelią Laisvai Nepriklausomai Lietuvai. Tai mūsų pareiga. Ir mes ją vykdomė.

REDAKCIJOS PRIERAŠAS: AL Leidykla visas gautas aukas tuoj pat siūnčia Tautos Fondui.

NIEKAS MUMS NEPADĖS, JEI MES PATYS SAU NEPADĖSIME

PRESBITERIJONU CHORO BERNIUKAI

WILLIAM SAROYAN

Šios novelės autorius, William Saroyan, yra armėnų kilmės Amerikos novelistas, gim. 1908 m. Ši jo novelė ypatingai būdinga šių dienų amerikiečių psichologijai pažinti. — Vert.

Vienas iš daugelio įdomių ir puikių dalykų mūsų krašte yra tas lengvumas, su kuriuo mūsų gerieji žmonės iš vienos tikybės pereina į kitą, arba, nebūdami jokio tikėjimo, priima tą, kuris jiems kaip tik pasipainioja, visai nejausdami, kad ko nors netenka arba įgyja, ir likdami ir toliau tokie pat geri ir nekalti.

Aš pats, pavyzdžiui, buvau gimęs lyg ir kataliku, nors ir nebuvau krikštytas iki trylikos metų, aplinkybė, kuri, aš dar aiškiai atsimenu, kunigą labai supykė ir privertė jį paklausti mano šeimos, ar jie nesą pakvaišę, į ką mano šeima atsakė: — Mes buvome išvykę.

— Trylikos metų ir dar nekrikštytas! — šaukė kunigas, — kas jūs per žmonės?

Į tai mano dėdė Melikas atsakė, kad mes daugiausia esame žemdirbiai, tačiau ir mes esame turėję savo garsenybių.

Tai buvo šeštadienio popietė. Visas reikalas netruko ilgiau, kaip septynias minutes, bet net po to, kai aš buvau pakrikštytas, aš savyje negalėjau pajusti jokios-permainos.

— Štai, — tarė mano bobutė, — tu dabar esi pakrikštytas. Ar tu jautiesi kiek geresnis?

Jau keletas mėnesių aš sakydavau, kad aš jaučiuosi esąs išmintingas, kas mano bobutei sukėlė įtarimų, kad aš sergu kažkokia paslaptina liga, arba, kad aš kraustausi iš proto.

— Man atrodo, kad aš jaučiuosi taip pat, — atsakiau aš.

— Bet ar tu tiki dabar? — sušuko ji, — ar tu vis dar abejoji?

— Aš lengvai galiu pasakyti, kad aš tikiu, — atsakiau aš, — bet tikrai — aš nesu tikras. Bet žinoma, aš noriu būti krikščionis.

— Na tai tikėk dabar, — pasakė bobutė, — ir nepamiršk savo darbo.

Mano darbas buvo kai kuriais atžvilgiais labai subtilus, kai kuriais atžvilgiais neįtikėtinas.

Aš giedojau Tulare gatvės Presbiterionų bažnyčios berniukų chore. Už tą darbą aš gaudavau vieną dolerį į savaitę iš vienos vyresnio amžiaus krikščionės moteriškos pavardė Balaifal, kuri gyveno liūdnam ir vienišam savo mažame vijoklėmis apaugusiame namelyje mano draugo Pandro Kolkhozian kaimynystėje.

Tas berniukas, kaip ir aš pats, kalboje nesivaržė. Tai reiškia, mes gerokai keikėmės — dažniausiai patys nesuprasdami — ir tai darydami taip įskaudindavom ponią ar panelę Balaifal, kad ji pasiryžo mus išgelbėti, kol dar nebuvo per vėlu. Būti išgelbėtam tai buvo dalykas, kuriam aš neturėjau progos pasipriešinti.

Panelė Balaifal (aš ją taip vadinsiu, kadangi ji buvo viena, kai aš ją pažinojau ir, kadangi aš nesu tikras, ar ji buvo kada nors ištekėjusi arba nors galvojusi ištekėti, arba pagaliau, nors įsimylėjusi — kada nors anksčiau, žinoma, ir be abejo kokį nors niekšą, kuris jos meile nepasitikėjo) — panelė Balaifal, kaip aš buvau bepradedęs sakyti, buvo kultūringa moteris, Roberto Browningo ir kitų poetų skaitytoja ir nepaprastai jautri, taip, kad stovėdama ant savo namų slenksčio ir klausydama mūsų kalbų, ji tegalėjo išklaudyti tam tikro kiekio ir ne daugiau, ir kai riba būdavo pasiekta, sušukdavo: — Vaikai, vaikai. Jūs neturite taip negražiai kalbėti.

Pandro Kolkhozian iš vienos pusės atrodė pats žiopičiausias berniukas pasaulyje, bet iš antros — ir tai buvo ta ypatybė, kurią aš jame daugiausia branginau — pats mandagiausias ir sumaniausias.

— Taip, panele Balaifum, — atsakė jis.

— Balaifal, — pataisė jį panelė, — prašau ateiti pas mane. Abudu.

Mes nuėjome pas panelę Balaifal ir paklausėme, ko ji nori.

— Ko jūs norite, panele Balaifum? — tarė Pandro.

Panelė Balaifal ištraukė iš savo švarko kišenės pluoštą lapelių ir, žiūrėdama į juos, padavė mums po vieną. Mano vadinosi "Prisikėlimas, Girtuoklio istorija." Pandro lapelis vadinosi "Pagaliau taika, Girtuoklio istorija."

— Kam jie yra? — paklausė Pandro.

— Aš noriu, kad jūs paskaitytumėt ir pabandytumėt būti geri, — atsakė panelė Balaifal. — Aš noriu, kad jūs nustotumėt vartoti negražius žodžius.

— Čia nieko nepasakyta apie negražius žodžius, — pasakė Pandro.

— Tuose lapeliuose yra gera pamoka jums abiem. Perskaitykite juos ir nebevertokite negražių žodžių.

— Gerai, ponija, — atsakiau aš, — ar tai viskas?

— Dar vienas dalykas, — pasakė panelė Balaifal, — kažin ar jūs galėtumėt man padėti nustumti vargonėlius iš valgomojo į svetainę?

— Žinoma, panele Balaifum, — atsakė Pandro, — visuomet.

Tada mes įėjom į jos namus ir, jai vadovaujant ir instruktuojant, kád nesužalotume instrumento arba savęs, mes pamažu, žingsnis po žingsnio stūmėme vargonėlius iš valgomojo į svetainę.

— Dabar eikite ir paskaitykite tuos lapelius, —

PATAISOME

AL 4(64) Nr. 3 psl. po tilpusia Adelaidės lietuvių choro nuotrauka užrašė per neapsižiūrėjimą praleistas vienas sakiny, būtent: "Choristų tarpe matome ir solistę p. Gen. Vasiliauskienę, kuri aktyviai padeda chorui jo nelengvame darbe."

P-nią G. Vasiliauskienę ir choro vadovą p. V. Šimkų dėl šio mūsų neapsižiūrėjimo labai atsiprašome.

AL Redakcija

Vilniaus spauda iki XX amžiaus pradžios

VYT. ŽEMKALNIS

Tokia antrašte 1949 m. rugsėjo 12 d. AL Nr. 19 (27) tilpo mano straipsnelis. Šiame straipsnelyje būta ir korektūros klaidų ir kai kurių netikslumų, dėl kurių Prof. Vaclovas Biržiška pasisakė Kanados spaudoje. Norėdamas atitaisyti minėtą straipsnelį, rašau kitą — patikslintą ir praplėstą.

Vilniaus kultūros žydėjimo tarpsniui turėjo nepaprastai didelės reikšmės spauda.

Spauda Vilniuje atsirado jau 1525 m., kai grįžęs iš Pragos spaustuvininkas **Skoryna** išleido savo spaustuvėje Vilniuje pirmąsias dvi dvasinio turinio knygas. Pačioje Vilnijoje būta nemaža spaustuvių, išlaikomų Lietuvos didikų Radvilų, Chodkevičių, Kiškių ir kt. (Nesvyčiuje, Brastoje, Loskoje ir Zabudavoje).

XVI a. Vilnius pasidarė plačiai žinomu kultūros centru. 1575 m. Vilniuje staiga atsirado net dvi spaustuvės: **Momoničių** — spausdindavo kirilica (rusų raidėmis) ir **Radvilų** — lotynų raidėmis.

Tas ir suprantama: tais laikais Vilnių valdė ir tvarkė karalius Žygimantas Augustas, kuris nuolat gyvendavo Vilniuje. Jo nuopelnais Lietuvos sostinė pražydė vakarų kultūros žiedais. Reformacija buvo globojama Lietuvos didiko Mykolo Radvilos Juodojo. Protestantizmas sukūrė Lietuvai lietuvišką raštą. Pirmoji lietuviška knyga buvo **Martyno Mažvydo** (gimusio apie 1520-1525 m. Žemaitijoje ir mirusio 1563.V.21 Ragainėje) "**Catechismuss** Prus

ty Szadej." Jis ją išleido 1547 m. Po dviejų metų tas pats autorius išleidžia "Giesmę Sv. Ambraziejaus" (Te Deum), o 1559 m. "Formą Krikštymo", vėliau 1566 ir 1570 m., M. Mažvydui jau mirus, Baltramiejus Vilentas išleidžia Mažvydo parašytus dvejų dalių Giesmyną ir "Trumpas klausimas kurie priijim Sacramentą Altoriaus". Gi J. Bretkūnas išleidžia Mažvydo parašytą "Paraphrasis permanitina poteraus malda", kuri, galimas daiktas, spėjo Vacl. Biržiška, buvo jau 1574 m. pirmą kartą išspausdinta.

1585 m. protestantizmui kontra buvo atspausdintas Kanazijaus katekizmo vertimas lietuvių kalba.

Rašytojai katalikai daugiausia savo veikalus rašydavo lotynų kalba, tuo tarpu reformatai, išskyrus Volaną, platesnio reformacijos pagrindų išplėtimo tikslu, pasitarnaudavo svarbiausia lietuvių bei lenkų kalbomis. Tarp kitų iš Petkevičiaus spaustuvės 1598 m. išėjo "Polski z Litewskim Katechizm", o pas Jokūbą Markovičių 1600 m. tapo atspausdintas vertimas į lietuvių kalbą Rejos postilės "Postilla Lietuwiszka." Tačiau reikia pažymėti, kad chronologiškai tai nebuvo pirmieji lietuviški spausdiniai Vilniuje, nes jiems užbėgo už akių kan. Mykolas Daukša, kuris jėzuitų spaustuvėje atspausdino 1595 m. "Katechizmas arba mokslas", o taip pat ir 1599 m. "Postyllę katalikiškąją lietuvių kalba."

Taip pat buvo pagarsėjusi Pijorų spaustuvė, kurią įkūrė Motiejus Dagilis 1574 m. Jo atmintinas

tarė panelė Balaifal.

— Taip, — atsakė Pandro, — ar tai viskas?

— Na, dabar aš norėčiau, kad jūs pagiedotumėt man grojant.

— Aš negaliu giedoti, panele Balaifum, — pasakė Pandro.

— Nesąmonė, — atsakė ji, — žinoma, tu gali giedoti, Pedro.

— Pandro, ne Pedro, — atsakė Pandro, — mano pusbrolis yra Pedro.

Iš tikrųjų Pandro vardas buvo Pantalo, kas armėnų kalboj reiškia kelnes. Kai jis pradėjo eiti mokyklon, jo mokytojas neatkreipė dėmesio į jo vardą, o gal jam tas vardas ir nepatiko, tai jis ir parašė ant jo kortelės Pandro. Gi jo pusbrolis buvo vardu Bedros, su b, ir tas vardas mokykloj buvo pakeistas į Pedro. Žinoma, viskas buvo tvarkoj ir niekam nenkenkė.

Nieko jam neatsakydama, panelė atsisto ant kėdės, susirado kojomis pedalus ir be jokio perspėjimo ėmė groti melodiją, kuri, sprendžiant iš jos nuobodumo, turėjo būti religinė. Po minutėlės ji pati pradėjo giedoti. Pandro visai tyliai sušvokštė labai negražų, net nepadorų žodį, kurio panelė Balaifal, laimei, neišgirdo. Panelės Balaifal balsas nebuvo įtikinantis. Pedalai girgždėjo kur kas garsiau, negu ji giedojo, ir vargonėlių tonas nebuvo per grynas, bet net ir taip galima buvo suprasti, kad panelės Balaifal balsas nebuvo žavėtinas.

— Galilėja, šviešioji Galilėja, — giedojo ji.

Ji pasisuko į mus, linktelėjo ir tarė: — Dabar giedokite. Giedokite, berniukai.

Mes nemokėjom nei žodžių nei gaidos, bet atrodė, kad paprasčiausias mandagumas reikalavo bent sąžiningų pastangų. Mes ir pasistengėm, bandydami kaip galima arčiau sekti vargonų muziką ir panelės Balaifal dramatiškus žodžius.

— Siantėjančioj Galilėjoj buvo Viešpats jis audrų, — giedojo ji.

Iš viso mes pabandėm giedoti tris giesmes. Po kiekvienos giesmės Pandro pasakydavo: — Ačiū labai, panele Balaifum. Ar jau galime eiti?

Pagaliau ji pakilo nuo vargonėlių ir pasakė: — Aš esu tikra, kad dabar jūs būsite geresni. Jei blogi draugai kvies jus gerti, pasitraukite nuo jų.

— Mes pasitrauksime, panele Balaifum, — pasakė Pandro, — ar ne, Aram?

— Aš pasitrauksiu, — atsakiau.

— Aš irgi, — pasakė Pandro. — Ar galime eiti, dabar, panele Balaifum?

— Paskaitykite lapelius — dar nevēlu.

— Mes juos paskaitysime, — atsakė Pandro, — kai tik turėsime laiko.

Mes išėjome iš panelės namų, sugrįžome į Pandro kiemą ir pradėjome skaityti lapelius. Bet dar nė pusės nebuvo perskaitę, kaip panelė išėjo iš savo namų ir labai aukštu ir susijaudinusi balsu paklausė:

leidinys "Codex Diplomaticus" ypatingai stropiai atspausdintas, atkreipė į save visuomenės dėmesį ir plačiai pagarsino spaustuvę, ir todėl XVIII a. gale toji spaustuvė užėmė Vilniaus spaudoje pirmaujančią vietą ir kiekybinėje produkcijoje išsilaikė iki XIX a. pradžios.

Atžymėtinos dar ir kitos spaustuvės, kurios mažiau ar daugiau pasitarnavo Vilniaus lietuviškajai knygai: Mareso ir Zimelio, Neumano, Dvarčiaus Rommo, Soleo, Zavadzko ir kt.

Baigdamas turiu pareikšti nemalonų nusistebejimą, kad prof. Vaclovas Biržiška, jau vien iš mano rašinio žinodamas, kad aš gyvenu Australijoje, pasirinko mano puolimui Kanados spaudą. Norai labai gražūs, bet ar nebūtų buvę žmoniškiau ir parankiau, o ir pedagogiškiau, tuos pamokymus atsiųsti betarpiškai "Australijos Lietuviai?...". Ir man ir AL skaitytojams būtų buvę daugiau naudos (ne visi gi seka viso pasaulio lietuvių spaudą), ir man nebūtų reikėję šio straipsnio rašyti. O juk vien tik skaitytojams naudos norėdamas, aš tikiuosi, prof. Vaclovas Biržiška ir buvo parašęs tą savo labai vertingą rašinį.

P. S. Martyno Mažvydo gimimo metai (1520-1525), dėl kurių mane aršiausiai puolė prof. Vaclovas Biržiška, paimti iš jo paties "Rašytojų Kalendoriaus".

Naudota medžiaga: Dr. J. Motuzos, Lietuvių kultūra — Vakarų kultūra; Liudwik Abramowicz, Drukarstwo Wilenskie; Prof. Vaclovas Biržiška, Rašytojų kalendorius.

— Kuris tai buvo?

— Kuris buvo **kas?** — paklausė Pandro.

Jis buvo labai išsigandęs.

— Kuris iš jūsų **giedojas?** — paklausė p-lė Balaifal.

— Mes abu giedojom, — aš pasakiau.

— Ne, — pasakė panelė Balaifal, — tik vienas iš jūsų giedojas. Vienas iš jūsų turi puikų krikščionišką balsą.

— Ne aš, — pasakė Pandro.

— T u, — pasakė panelė Balaifal man, — tu giedojai, Eugenijau?

— Aram, — aš pasakiau, — ne Eugenijus. Ne, man atrodo, kad tai ne aš.

— Jeikite, berniukai, — pasakė panelė Balaifal.

— Kuris?

— Abudu.

Kai mes buvom namuose ir panelė atsisėdo prie vargonėlių, Pandro pasakė: — Aš nenoriu giedoti, aš nemėgstu giedoti.

— Tu giedok, — pasakė ji man.

Aš pradėjau giedoti.

Panelė Balaifal pašoko.

— Tu esi tas giesmininkas, — ji pasakė, — tu turi giedoti bažnyčioje.

— Aš negiedosiu, — pasakiau.

— Tu neturi sakyti negražių žodžių, — ji pasakė.

— Aš nesakau negražių žodžių, — pasakiau aš, — ir aš pasižadu nesakyti negražių žodžių visą savo gyvenimą, bet aš negiedosiu bažnyčioj.

— Tavo balsas yra pats krikščioniškiausias balsas

Seconte De Sisle

S T A U G I K A I

Jau nusileidus buvo saulė vandenynų toliuos,
Ir snaudė miestas, prisiglaudęs rūškanų kalnų,
Ir blanko darganam danguj didingos uolos,
Užliejamos banguojančių jos jūrų alkanų.

Jau budo, kėlėsi nakties dejavimas galingas
Ir tuščios erdvės, išgesinusios žvaigždžių ugnis;
Tik supos mėnuo, liūdname spindėjime sustingęs,
Ir, debesis praskleidęs, žvelgė retkarčiais žemyn.

Pasaulis nebylus, nešas kažkokią išlėimo žymę,
Atplėštas ir nusviestas negyvų planetų visatoj,
Taip prislėgiantis metė savo orbitos ledinės
Mirties žvilgėjimą poliariuos vandenuos.

O šiaurėj, be ribų, prieš troškų dangų pasikėlus.
Ten Afrika, bauginama šešėlių ir miglų,
Alkino liūtus ant išdegusio smėlio
Ir migdė ežerų šlaituos suėjusius drambliaus.

O ant nykaus pajūrio, sauso ir bejausmio,
Slopinančiam kvape, tarp griaučių riogsančių aplink
Ištempdami snukius, sulįsę šunys staugė,
Pavieniui šiurpulingą savo skundą liedami.

Po drebančiais pilvais jie savo uodegas palenkę,
Virpėdami ant skrupulingų letenų, su išplėtom
/akim,

Kiūksojo šen ir ten, taip nejudėdami, ir unktė,
Ar vėl pakildavo staiga kažkokio šiurpo pagauti.

O jūros putos tiksdamos į kūnus jų kabinos, —
Į jų kudlotus kyšančius stuburkaulius kreivus,
Ir jie, kalendami baluojančiais dantim, lyg gynės
Nuo išsiliejančių krantan bangų šuoliu staigiu.

Ir, prasiskverbęs netikėtam mėnesienos žaismui,
Koks šiurpas atsiverdavo šlykščių pavidalų baugiu,
Kaip virkdėt dvasią jūs, povyzos baisios,
Dejuojančios prie krašto šokančių bangų...

Aš nežinau, o šunys, ko jūs staigiat pliažuos, —
Ilgai po saulį, nepakilsiančių jau niekadus;

Bet, kai žvelgiu gelmėn sumišusios aš savo praei-
/ties mirazų,
Imu suprast beviltį šauksmą jūs laukinės sielvarto
/raudos!

Vertė A. Gricius

kokį tik aš esu girdėjusi, — pasakė p-lė Balaifal.

— Visai ne, — aš atsakiau.

— Taip, tikrai, — ji pasakė.

— Gerai, bet aš vistiek negiedosiu, — aš pasakiau

— Tu turi, tu turi, — kartojo panelė Balaifal.

— Ačiū labai, panele Balaifum, — pasakė Pandro, — ar mes galime eiti dabar? Jis nenori giedoti bažnyčioj.

— Jis turi, jis turi, — įtikinėjo panelė.

— Kodėl? — paklausė Pandro.

— Savo sielos labui, — atsakė panelė.

Pandro vėl sušnabždėjo tą nepadorų žodį.

— Dabar pasakyk man, — tarė panelė, — kuo tu vardu?

Aš jai pasakiau.

(Bus daugiau)

ENGLISH SECTION

A Day with the Guerrilla N. C. O. School

By DAUMANTAS

Officer of the Lithuanian Liberation Army

REVEILLE

A forest in Lithuania 12th September 1947.

The sun's first rays had barely kissed the top branches of the tall pine trees when the shrill whistle of the Officer of the Day aroused the Camp. The students of the N. C. O. Training Company hurriedly rolled out of their moss lairs, made up their tents and ran to the plaza "auditorium".

"Line up to my right!... Eyes right!... Attention!"

40 men turned into statues. These freedom fighters had been selected on a competitive basis from the Birutė and Iron Wolf units of the Tauras Area to complement their warfare studies. This was the second graduating class. They had completed their training in the handling of modern weapons, and were near completing their education in the objectives of our cause and political orientation.

Through a flap in the tent I watched the group of men standing at attention. I thought back to the days of independence when, ten years earlier, I had graduated from a non-commissioned officers

school. Outwardly, there was but little difference between peacetime trainees and a class graduating under conditions of combat in a country actually occupied by the enemy. The uniforms and insignia were exactly the same. However, presently we were addicted to prone, rather than erect, postures and automatic weapons predominated.

There was something unfathomable etched in the grim faces of my fellow combatants, something that only thousands of nights and days, dozens of battles and skirmishes, agonizing hours of torture and suffering — physical and moral — could engrave. Not one man had his family left intact by the Russians. Every man carried scars of wounds. I looked at Kairys whose right elbow was shattered but who was as agile as any other man in handling his SSV. Strazdas suffered continual pain in the torn ligaments of both his hands. Skirgaila counts eight wounds on his lean body, there was hardly a spot on the body of Sakalas which did not show either bullet or bayonet marks. The shattered larynx of Bijūnas impeded his speech. The blood

Botanikos sode

of these men had drenched their beloved native soil. These marks only bound them closer to the sacred cause they were defending.

I saw before me university and high school students, clerks, farmers and factory workers, several clergymen, as well as prominent intellectuals and veterans of the Independence Wars of 1918-1923. They were brought together by their country, by their oath to defend their soil and their sisters-brothers from the terror brought by the Eastern barbarians. Renouncing their individual careers and desires for personal happiness, these hardened men had joined forces for merciless combat. They still hoped that, ultimately, the men who had, not so long ago, proclaimed the Atlantic Charter and the Four Freedoms, whose voices had come over the radio waves to thoughtful men and women tensely listening around clandestine points under the German occupation to the plans of a postwar peace and order based on Justice, — that these men would not betray the trust placed in them by enslaved millions. They still hoped that the wartime leaders would finally realize their terrible responsibility. They must, sooner or later, find the courage to open the Iron Curtain and to remove the shameful stigma of the Twentieth Century — slavery, barbarity and terror — which is being spread and cultivated in shameless nakedness over Europe and Asia!

I looked at these several lines of men embodying the immortal spirit of our ancestors who had vigilantly defended the freedom of their country and of their neighbors. I recalled the report regarding the graduating class. The Taurus Area had given in ability and bravery during the past three years of combat. Nearly all of the trainees were high its best fighters who had distinguished themselves school graduates. Within the next few days they will become Corporals, even though their military training in high schools and their combat experience had already entitled them to a higher rank.

BREAKFAST

The usual camp routine began. Liepsnabarzdīs (Flaming Beard) with rolled sleeves, tended a huge pot holding several hundred liters of liquid food. Occasionally he patted his excellent beard the cause of his alias. Close by stood Tigras and Ūkas frying bacon. Other men of the Supply Platoon were resting nearby, tired after a night of "wealth carrying." The men of the Supply Platoon we called "economists."

The camp lay along a fen and was circled by canals from three sides — which rendered unobserved approach rather difficult. Supplies for 60 men had to be brought in regularly and the "economists" had to carry food on their backs over the slippery swamp. Furthermore, they could not overburden themselves with food alone, because they must be prepared to fight back at a moment's notice in the event of an ambush or attack.

Inžinas (The Engine), the platoon commander, had just awakened and was exercising his huge frame in his attempts to rise. Something was in the

air: he noticed that "The Flaming Beard" had tossed the last handful of some spice into the kettle and, after tasting his concoction, instead of spitting it out on the boots of the snoring Urėdas, he smacked his lips with gusto in appreciation of his own culinary effort. Liepsnabarzdīs fixed his visor with his right hand, patted his pistol with the left hand, courteously nudged lazy Inžinas with one foot and murmured:

"Commander — up to you! The training company is nearly through drilling. Breakfast is here!"

Inžinas left his lair of moss warmed by his body and hied himself to the tables laden with canteens and dishes — ready to accept the thanks of the trainees for the excellent breakfast made possible by his platoon's night wandering.

During the past three years of guerilla camping, Inžinas had hardly tasted as much honor and glory as within these few brief weeks of training classes. The students knew well that it was much easier to voice words of appreciation to Inžinas, than for him to miss such comment. So three times daily the trainees praised the Supply Platoon Commander for his accomplishments. Privately, they sometimes added: "These classes gave the first, and probably the last opportunity for him to rise in the world..."

Rymantas, Operational Chief of the Taurus Area and Superintendent of the school, arrived at the table.

The Officer of the Day and the Instructors gave their reports and the company was seated around tables. They could not linger long as they had to make way for the second relay of the "Chief," Company Commander, Instructors, the two visiting Unit Commanders, and the men of the Supply and Guard Platoons.

As soon as the men of the first relay satisfied their hunger, they engaged in the difficult negotiations with Inžinas regarding the ration of "liquid" to help their digestion. In vain! The pleas and wily hints were rebuffed with the customary answer so annoying to the men:

"Sit tight, men. You'll get it for the graduation. This time only the digestive systems of your superiors and economists will get assistance."

The men of the first relay left, Superintendent Rymantas, Unit C. O. Uosis, Training Company's Commander Ambo, Instructors Šarvas and Čempionas approached the tables. This was my cue to eferge. Sargas, commander of the Guard Platoon, brought his men and the "economists" trooped to the tables.

Inžinas pulled out, from the moss, a bottle "with the snake" and "hailed" Rymantas. The latter tasted and liked the "snake water" — he was anxious to treat at least the sentinels. Impromptu examinations provided a convenient means.

He turned to a Private of the Guard Platoon who was known by the odd alias "Doleris" (The Dollar).

"Well, Doleris, what is a Sentinel?"

The soldier snapped back: "An armed soldier placed at a post to guard something."

"Fine!" — said Rymantas, and pushed tumbler of the snake water to the beaming soldier.

The Superintendent attempted to urge the second tumbler upon Sentinel Audra, but the latter failed to give the correct answer. In accordance with the established traditions, the Superintendent spilled the contents under the table. By the Ryman-

tas completed his oral examination of the Guard Platoon, barely half of the men passed the test and consumed their share. The Platoon's C. O., Sargas, angrily glared at his men mumbled:

"I'll have to brive the men some more, otherwise the moss under the table will get drunk..."

(To be continued)

Tik-ką išvydę dienos šviesą...

WEST AGREES TO FOUR POWER TALKS

Britain, the United States and France have told the Soviet Union that they are ready to hold a four-Power meeting of Foreign Ministers in Washington to examine the real causes of world tension.

They propose in identical Notes, handed to the Soviet Foreign Minister (M. Vyshinsky) in Moscow on January 18, that the Ministers' deputies should meet in Paris on March 5 to prepare for

and to fix a date for such a conference.

Their five-point reply to Russia's latest Note on four-Power talks again rejects Soviet charges about the intentions of the Western Allies and of Western Germany.

The reply says that the serious existing tension arises in the first place from the general attitude adopted by the Soviet Government since the end of the war.

Brian Bureau

STAR PUPIL

"New Australians should lose no time in adopting our way of life."

Sydney Daily Mirror

The young foreign migrant
departed from home

With a treasure of learning from
many a tome,

A love of the arts, and a musical
ear —

And the folly of thinking such
matters count here.

He arrived, got a job, and there-
after at work

Met fellows who taught him to
dawdle and shirk.

They speeded him, though, at
the drinking of pots,

And took him to two-up, the
dogs and the trots.

Well tutored in all of these

things, and the like,
He rewarded his mentors by
string a strike.

So, after six months, this
adaptable alien

Has become, as you see, a fair-
dinkum Australian.

(The Bulletin, 7.2.51)

To depart — išvykti
treasure — lobis

from many a tome — iš daugelio knygų
musical ear — muzikalinė klausia

folly of thinking — paikas galvojimas
to dawdle — dykinėti, gaišti

to shirk — vengti

Two-up — populiarus lošimas Australijoje

trots — arklių lenktynės

tutored — išlavintas, išmokytas

to reward — atsiteisti

mentor — vadovas, auklėtojas

adaptable — priimtinas

alien — svetišalis

"fair-dinkum" — tikras (austr. slang)

(Atkelta iš 16 psl.)

PREZ. TRUMANO PASIUNTINYS AUSTRALIJOJE

Prez. Trumano specialus pasiuntinys Mr. J. F. Dulles, kuris vadovavo JAV-bių delegacijai dėl taikos sutarties sudarymo su Japonija, atvyko į Australiją aptarti tą reikalą su Australijos ir N. Zelandijos vyriausybėmis.

Ryšy su jo atvykimu komunistai Sidnėjūje suruošė demonstracijas. Įvyko susidūrimų su policija. Tačiau Mr. Dulles Sidnėjūje visai nesustojo, o atvyko tiesiog į Canberą.

Mr. Dulles pasitarimuose su Australijos ir N. Zelandijos užs. reik. ministeriais nurodė, kad palikta neapginkluota Japonija sužadintų rusiškųjų bolševikų apetitus ir dėl to esą negalima palikti tuščios vietos, į kurią tie apetitai godžiai dairosi. Australija ir N. Zelandija sutinka, kad Japonija būtų ribotai apginkluota savisaugos reikalui. Ta proga JAV žadančios garantuoti, kad bet kurios agresijos prieš Australiją ar N. Zelandiją atveju jos ginsiančios jų nepriklausomybę, sudarant šiuo reikalu net Pacifiko pakta, panašų į Atlanto tautų pakta, kurio dalyviu būtų ir Japonija.

VALYMAS ČEKOSLOVAKIJOJE

Pabėgėliai iš Čekoslovakijos pasakoja, kad į Čekoslovakiją atvyko vyriausias budelis Beria su 76

"specialistais", kurių uždavinys likviduoti smarkiai besireiškiantį Čekoslovakijoje antisovietinį judėjimą. Pragoje ir visoje šalyje viešpatauja didelis įtempimas ir baimė. Įrengta daug naujų kacetų, kurie užpildomi politiniais kalniais.

Visi giminės ir artimieji pabėgusio į Vakarus Dr. Clementis, buv. užs. reik. ministerio, areštuoti.

KARIŠKŲ JĖGŲ SANTYKIS

Kaip tvirtina JAV Senato nariai, Rusija turinti po ginklu apie 5 mil. karių. Vakarų sąjungininkų karo jėgos yra tokios: Atlanto pakto tautos turinčios Europoje 2.115.000 karių, JAV ir Kanada 2.361.000, taigi, viso apie 4,5 milijono.

Be abejo, kariuomenės reikšmė yra ne tik žmonių skaičiuose, bet ir apginklavimo kokybėje ir sugebėjime valdyti techniką. Šiuo atžvilgiu Vakarai toli gražu pralenkia Rusiją.

MIRĖ ANDRE GIDE

Š. m. sausio 20 d. mirė vienas iš garsiausių šių laikų Prancūzijos ir viso pasaulio rašytojų, nobelio premijos laureatas, Andre Gide.

Kuri laiką jis buvo susižavėjęs komunistinėmis idėjomis ir, kaip komunistinio garbintojas, buvo pakviestas apsilankyti Rusijon. To užteko genialiajam Andre Gide, kad jis pargrįžęs patapo didžiausiu komunistinio priešu, žinoma, už tai komunistų apšauktas niekšu ir

išdaviku. Jo romanai yra išversti į viso pasaulio kalbas.

Dar palyginti neseniai prancūzų pastatyta filma pagal vieną iš jo romanų "La Symphonie pastorale" yra sulaukusi nepaprasto garso.

BREŠTA KONFLIKTAS BALKANUOSE

JAV užs. reik. min. Mr. Acheson pareiškė, kad komunistų užpuolimas Jugoslavijos sudarytų didelį pavojų pasaulio taikai.

Šis jo pareiškimas, padarytas kaip tik dabar, yra įspėjimas Rusijai, kuri pradėjo didžiulę propagandos kampaniją prieš Vakarų demokratijas, kaltindama ypač JAV-bes noru nuversti "demokratinę" Albanijos vyriausybę.

Pavojus grėsia ne tik Jugoslavijai, bet lygia dalia ir Graikijai.

— Prekių pervežimo kainos laivais Australijoje pakilo 20%. Nuo kovo 1 d. keliami tarifai ir geležinkelių susisiekime.

— Jungtinių Amerikos Valstybių karo laivynas padidintas 3-mis lėktuvnešiais, kurie iki šiol buvo rezerve.

Antrąją Velykų dieną, kovo 26, Adelaidėje, šv. Ksavero Katedros salėje, 7 val. vak. Akademiniis Skautų Sąjūdis ruošia

KAUKIŲ BALIŪ

Dabar jau pats laikas pradėti rūpintis kaukėmis, nes dvi geriausios kaukės bus premijuotos.

MUSU MAZIESIEMS

Redaguoja Teta Rūta

Nemunas

— As nežinau... — išsigandęs vos girdimai sušnabžda upelis.

— Na, bevardžio tai mes dar nė vieno neturėjom, — sako Nemunas. — Palauk... Tu žinai, aš tik ką nustojau verkęs. Nemunas verkė iš gėdos dėl sugaišto laiko ir darbo! Tokį įvykį reikia paminėti — tu nuo šiol vadinsies Verknė.

Nutareš daugiau kvailysčių nedaryti, Nemunas ramiai keliauja vis į šiaurę. Jis sutinka Strėvos upę, atbėgančią iš rytų ir priima ją.

— Nepriimk jos, — perspėja paukštė, — jos vandenys dar bus krauju raudoni.

Bet jau per vėlu. Strėva jau įsiliejo į Nemuną. Dabar visa vaga ima suktis per miškus vis labiau ir labiau į vakarus.

Tiesiai iš pietų atbėga linksmai čiurlendama Jiesės upelė. Jos aukšti ir statūs krantai svaiginte svaigina baltai žydinčiomis ievomis, o lakštingalų giesmė skamba nepaliaujamai. Jau nebe jaunuolis Nemunas ir daug jau jis matęs, bet Jiesė jam visai apsuka galvą. Jis viską aplink užmiršta ir tik glaudžia į save šaltus jos vandenį, kol vėl jį iš susižavėjimo pažadina neatlaidžioji kelevė:

— Liaukis, Nemunai, su ta mergička glebesčia- vėsis! Pasiruošk geriau sutikti Nerį, nes ant jos krantų stovės tavo tautos šventovė — Geležinio Vilko Miestas. Ji daug kelio yra padariusi ir daug upių savo globon priėmusi — Vilnelė, Musė, Šventoji su Širvinta — jos garbingos palydovės.

Nemunas atsidūsta, paleidžia Jiesę iš savo galin- go glėbio ir lėtai lėtai teka pasitikti Neries. Jis beveik sustoja prieš ją sutikdamas.

Neris plakdama plačiai apžvelgia kraštą — žemi jos krantai neužstoja jai vaizdo. Ji iš tolo pamato Nemuną, kiek pasiskubina ir šypsosi raibuliudama Ji nelabai jauna (jos negalima lyginti su jaunuole svaiginančia Jiese), bet Nemunas žino, kaip pridera elgtis.

— Būk pasveikinta, Nerie, — iškilmingai taria jis ir padavęs ranką lėtai įveda ją savo vagon — tartum iškilmių salėn. Nuo dabar jie drauge keliaus į savo paskirtį, kaip krašto karalius ir karalienė. Kaip visų krašto upių tėvas ir motina.

— Kokiu gražiu kampu jūs suėjote, — gėrasi baltoji varna, — kunigaikščiui Kaunui čia bus gera pa- statyti savo pilį, kuri pergyvens kartų kartas... Aš matau, kaip auga miestas, matau plačias gatves ir aikštes.

Daugybė liudininkų — paukščių ir žvėrių — stebi Nemuno ir Neries susitikimą ir klauso balto- sios pranašės žodžių. Gandai apie tai pasklinda po plačią apylinkę. Išgirsta juos ir Nevėžis. Jis keliau- ja iš šiaurės į pietus ir mąsto. Jis nesidairo nei kai- rėn nei dešinėn ir niekuo nesidomi. Jis visas susi- kaupęs savy. Dabar, kai jis išgirsta apie Nemuno ir Neries susitikimą, jam sukyla pavydas.

— O kuo aš blogesnis už Nerį? — galvoja jis karčiai, — aš tikrai esu rimtesnis ir gilesnis už tą paviršutinišką moterėlę, ir Nemunas turėtų mane nė kiek neprasčiau sutikti. Kad tik nepasivėlinčiau.

Jis skuba ir skuba, bet kai atbėga ten, kur galvo- jo sutikti Nemuną — Nemuno dar nėra. Dabar Ne- vėžis turi visiškai sustoti. Jis visai nejuda, ir pa- kranchių krūmai ramiai gali grožėtis savimi jo ru- dame veidrodyje. Yra taip tylu, kad Nevėžis už- snūsta.

— Na, mažiuk, kaip tu čia dabar užmigai? — pa- sigirsta staiga Nemuno balsas. Nevėžis krūptelia, pabunda ir, nesusigriebęs ką atsakyti, stambiais sū- kuriukais puola į Nemuną. Tik tada jis atsimena, kad jis tikėjosi kitokio sutikimo ir bando protes- tuoti, bet Nemunas jo neklauso.

— Nesijaudink, mažiuk, — kranksi baltoji varna, kuri ne tik ateitį žino, bet ir mintis atspėja, — ne visiems lemta vienoda dalia. Štai, žiūrėk — antroji Nemuno pusė, tiesiai ties tavim, žmonės supils aukštą kalną. Daug dienų jie dirbs ir kai pabaigs, ant kalno pastatys pilį. Nenusimink, jei pamatysi pilį griūvant — Pyplių piliakalnis negrius, o nuo jo viršūnės dar ilgai dairysis žmonės į salą Nemu- ne, miškus į tavo gilų vandenį ir nuostabiai gražius krantus.

Nemunas gi ima justti savo apžijų. O gal jis ir Ne- ries nenori apsunkinti, bet jis keliauja visai lėtai, plačiai išsiskleidęs, lydymas kalvotų, bet neaukštų krantų. Tankūs pušynai auga abiejose jo pusėse. Nemunas taip priprato prie nuolatinio savo paly- dovės kranksėjimo, kad dažnai jo net nebesiklauso. Jis norėtų plaukti į šiaurę, bet kelias į vakarus daug lygesnis. Ir lengvesnis. Nebeišjudina jo nei judrio- ji Dubysa, plačiu ir giliu kloniū atbėgusi iš išsva- jotosios šiaurės. Veltui ji tarška:

(Bus daugiau)

UŽDAVINIŲ KONKURSAS

(Konkurso taisyklės ir pradžia paskelbta AL 4(64) numeryje)

Uždavinys Nr. 3

(vert. 5 taškais)

Išvardinkite 8 Lietuvos miestus taip, kad iš jų pirmųjų raidžių išeitų Lietuvos uosto vardas.

1, 3, 5 ir 7 miestai yra Mažojoje Lietuvoje

2, 4 ir 8 miestai yra Vilniaus krašte

6-tas miestas yra Dzūkijoje.

Uždavinys Nr. 4

(vert. 3 taškais)

Išvardinkite 3 Lietuvos ežerus, kurių vardai mu- sako jų spalvą.

Atsakymus siųsti: Tetai Rūtai, c/o Australijos Lietuvis, 35 Cator St. Hindmarsh, Adelaide, S. A.

Redaguoja vyr. sktn. A. Krausas

Degancios aukos keliu

PSKTN. INŽ. JUOZUI MILVYDUI PRISIMINTI

Melbourno fabrikas "Saulės Šviesa" sukaukė ir keli tūkstančiai darbininkų būriais skubinos į darbą. Su jais ir aš, Nemuno šalies sūnus, skubėjau į kasdieninį darbą. Bet šiandien mano vidų pildė ypatinga nuotaika. Gamtoje buvo šviesu, saulė švietė, nuostabiai varnėnai čiulbėjo. O širdį slėgė didis ilgesys, lyg replėmis plėšė. Priešais mane vienas darbininkų lydimas įrankiu degino geležį. Balta liepsna veržėsi, o į visas puses skleidėsi, šokinėjo kibirkštys. Baltai skaidrios liepsnos akinamas susimąčiau. Panašiai ir žmogaus siela nubudusi šviečia ir sklaidžia į aplinkumą šviesos kibirkščių. O pasiaukojančio ir kritusio už Tėvynės laisvę siela šviečia kaip saulė. Štai mintimis skrendu į Tėvynę ir prisimenu, kaip ji, raudonųjų pavergėjų kankinama, nešė sunkų jungą. 1941 m. birželio mėnesį iš Vakarų užpuolamas raudonasis pavergėjas. Viltis ir laisvė sužimba mūsų tautiečių širdyse. Drąsieji vyrai, susibūrę į partizanų eiles, veja bolševikus skriaudėjus iš savo krašto. Mūsų brolis psktn. J. Milvydas, suorganizavęs būrį partizanų, pasirįžta drąsiam žygiui — už imti Kauno radio stotį. Ryžtingumas ir drąsa nugali. Tuoju per radio siunčiami įsakymai visiems sukilti ir išvaryti priešą lauk, skamba Lietuvos Himnas, liaudies dainos radio bangomis. Atsikvepia lietuvių tauta sutraukydama verguvės pančius.

Po pasisekusio žygio psktn. J. Milvydas grįžta valandėlei atsikvėpti į namus, pas šeimą. Bet nėra laiko atilsui. Gaunamas naujas pagalbos šauksmas iš Marvelės dvaro. Čia skubiai reikalinga pagalba. Pasikvietęs porą vyrų partizanų skubinasi gelbėti brolių. Pakeliui į Marvelės dvarą priešą kulka Tėvynės gynėją ir didvyrį Juozą Milvydą mirtinai sužeidžia. Kūdikystė ir jaunystė lyg filme prabėga dar per sąmonę. Subanguoja Masčio ir Germanto ežerų bangos prieš akis. Džiugo ir kitų Telšių apylinkės milžinkapių ažuolai sumosikuoja paskutinį kartą savo viršūnėmis. Sušvinta Laisvės statula Karo Muziejaus sodely. Suskamba Laisvės Varpas iš bokšto, skelbdamas Tautai palengvėjimą po sunkaus vergavimo. Lietuva vėl laisva! Džiaugsmo laužai nušviečia visą kraštą. Ir Lietuvos Himnui skambant Juozo akys amžinai užsimerkia. Dar sudreba lūpos: "Mano dūkra Dalyte, mano gyvenimo drauge Marija, išlikit jūs sveikos mano Tėvynei Lietuvai! Broliai, būkim Tėvynės aukuru ir degan-

čia auka! Ir ji bus laisva!"

Susipažinkime arčiau su mūsų tauriuoju broliu Juozu Milvydu, jo gyvenimu ir asmenybe. Jis gimė 1914 m. gegužės mėn. 14 d. Viricoje, Petrapilio apylinkėje. Pirmojo Didžiojo karo metu jo tėveliui mirus, jis su savo motina, broliu Aleksandru bei sese Janina atvyksta į tėvelio tėviškę — Telšius. Čia prabėga pirmosios mokslo dieneles. Būdamas labai stropus ir geras mokinys eina vis pirmuoju savo klaseje. Telšių gimnazijoje mokymasis 1932 m. įstoja į "Algimanto" draugovę, Aniceto Prialgausko vadovaujamą. Būdamas pavyzdingu skautu, paskiriamas vienos skilties skiltininku, kuriai sėkmingai vadovavo. Vėliau persikelia gyventi Kauną ir čia baigia Vytauto Didžiojo Universitetą, Technikos fakultetą inžinierium architektu. Kaip baigęs labai gerai studijas, buvo pakviestas asistentu į V. D. Universitetą statybos skyriun Kaune. Bolševikmečiu buvo pakeltas į adjunktą. Buvo Lietuviškosios Enciklopedijos bendradarbiu.

Ir aukštuosius mokslus eidamas nepamiršo skautiškosios veiklos. Įsijungė į akademikų skautų "Vyties" korporaciją. Buvo net jos vadovu. Veiklios ir kūrybingos dvasios būdamas, jis visuomet saulėtu optimizmu spinduliavo. Savo brolius išmokė daug nuotaikingų dainų. Išpopuliarino žemaitišką dainą "Boba ožką užaugino" ir kt. Visuomet buvo drausmingas, stropus ir draugiškas, apskritai tariant tvirtos asmenybės. Žuvo 1941 m. birželio 25 d., palikdamas vos dviejų mėnesių dukrelę Dalią. Ji yra palikusi Lietuvoje, o žmona Marija Pšemnickaitė-Milvydienė gydomosi džiovininkų sanatorijoje Vakarų Vokietijoje. Ji universitete studijuodama taip pat priklausė LSS ir buvo Skaucijų Draugovės narys. Sesuo Janina drauge su savo vyru prof. Tonkūnu išvežti bolševikų į Rusiją. Brolis Aleksandras gyvena Melbourne, Australijoje. Žodžiu, visa giminė po vieną išblaškyti po platųjį pasaulį.

Bet Juozo degančioji, liepsnojanti auka dėl Lietuvos laisvės amžinai švies Lietuvos jaunimui. Tuo keliu nuėjo Brolijos Vadas pulk. J. Šarauškas, praliejęs kraują ant Červenės plento, brolis Tarvainis, nukankintas žiauriausiai Raimių miškely ir šimtais partizanų, mūsų brolių, tvirtai tikėdami į mūsų tautos prisikėlimą.

Mielas Brolau, pagalvok ir Tu, ar reikiamai atlieki savo pareigas Tėvynei, ar savo darbais prisidedi prie kenčiančios tautos atgimimo besistengdamas eiti liepsnojantios aukos keliu.

A. KRAUSAS

M E S AUSTRALIJOJE PAKEITĖME VINJETĘ

Skaitytojai bus pastebėję, kad šiame numeryje jau pakeista antgalvinė vinjetė. Žmogus su lazdele rankoje šalia Žemės kontūrų yra keliaujas po pasaulį, politinis emigrantas.

Vinjetės autorius yra Viktoras Simankevičius (Melbourne). Jam priklausio mūsų nuoširdi padėka.

TAUTOS FONDAS DĖKOJA

Tautos Fondo Valdytojas, Prof. J. Kaminskas, pakvituodamas suaukotų pinigų gavimą, prašo mus nuoširdžiai padėkoti visiems aukotojams, parėmusiems savo įnašu Tėvynės vadavimo darbą.

VASARIO ŠEŠIOLIKTOJI ADELAIDEJE

Šiais metais mūsų nepriklausomybės šventės minėjimas Adelaidėje pažymėtinas gausiu tautiečių dalyvavimu.

Vasario 16-tą, penktadienį, Adelaidės miesto salėje įvyko lietuviškos muzikos, dainos ir šokio koncertas. Tuo pat metu ten buvo suruošta ir liaudies meno parodėlė, kurioje, pertraukos metu, australai gėrėjos lietuvių liaudies meno išdirbiniais. Parodėlė buvo suruošta p. P. Kalvaitienės ir dail. A. Rūkštelės iniciatyva.

Australės pianistės Vivian Tuck skambinimu publika, ypač australai, buvo supažindinti su M. K. Čiurlioniu (Preluda) ir V. Jakubėnu (Pasaka). Pranas Matiuškas pasmuikavo Br. Budriūno Raudą, Jul. Gaidelio Piemenėlio dainą ir A. Račiūno Nesileiski Saulele. P-nia E. Rūkštelienė padainavo Br. Budriūno Kas bernelio sumislyta, St. Šimkaus Ko vėjai pučia, J. Gruodžio Oi, ant kalno ir Fr. Chopino Lietuvišką dainą.

Antroje koncerto dalyja pasirodė mūsų tautiški šokiai su Kalve-

liu, Lazdiniu, Blezdingėle ir Rugu čiais. Naujiena šokiuose buvo ta, kad šį kartą vietoj akordeono grojo J. Zdanavičiaus suorganizuotas styginis orkestras.

Malonu buvo išvysti ir išgirsti naujai įsikūrusio okteto pasirodymą. Nors ir per trumpą laiką tarp oktetas įstengė pasiruošti ir išpildė Gruodžio, St. Šimkaus, Naujalio, Banaičio, Sasnausko ir Bendoriaus šešias daineles.

Tikėsimės, jog ir ateityje okteta išvysime garsinant lietuvišką dainą.

Oktetą paruošė ir jam vadovavo muz. Jonas Zdanavičius.

Sekmadienį, vasario 18 d., savo kukliai išpuoštoji šv. Juozapo bažnyčioje, Kun. Dr. P. Jatulis atlaikė už Tėvynę pamaldas ir pasakė tai dienai pritaikintą pamokslą.

Laikė pamaldų solo giedojo p. G. Vasiliauskiene ir muz. V. Šimkaus vadovaujamas mišrus ir vyrų chorai.

Tos dienos vakare šv. Ksavero salėje įvyko lietuviams Vasario Šešioliktosios aktas.

Už Lietuvą, prie inscenizuoto Nežinomojo Kareivio kapo, žuvusieji ir žustantieji buvo pagerbti su giesme "Marija, Marija" ir Aisčio elėraščiu "Sukilėliams."

Atitinkamą paskaitą skaitė p. Reisonienė.

Latvių kolonijos vardu sveikino p. Kalnins, o estai pasveikino telegrama.

Po to adv. Vl. Požėla paskaitė Vasario Šešioliktosios aktą, kurį visi dalyviai pasirašė.

Antroje minėjimo dalyje oktetas padainavo kelias daineles, o pp. Gutis ir Maziliauskas padėklamavo.

Aukų Tautos Fondui surinkta 30 svarų. Užbaigai buvo sugiedotas Tautos Himnas.

Rengėjams tektų prikišti, kad ruošiant viešą koncertą ir reklamuojant Lietuvą kaip dainų šalį, nebuvo rasta galimu pakviesti lietuvių chorą, o taip pat solistę p. G. Vasiliauskiene. Tokiais atvejais turi būti organizuojamos visos turimos meno jėgos. Be choro dalyvavimo nesusidarė įspūdis, kad Lietuva tikrai dainų šalis. Koncerto programa buvo aiškiai pertrumpa.

Smuikui gal geriau tiktų imti

stiprius veikalus, kad ir ne lietuvių kompozitorių, nes p. Matiuškas tikrai negalėjo išvystyti savo sugebėjimų. (j)

ADELAIDES LIETUVIŠKAS dvigubas mišrių balsų kvartetas, vad. J. Zdanavičiaus, kviečiamas Australian Broadcasting Commission, praeitą savaitę įdainavo lietuviškas liaudies dainas į plokšteles.

Taigi, lietuviška daina skambės Australijos radijo bangomis.

TAUTODAILĖS PARODOJE DALYVAUJA 11 TAUTYBIŲ

Šiuo metu Sydnėje, David Jones' prekybos namų meno galerijos patalpose vienuolika tautybių išstatė savo eksponatus Imigracijos Departamento, Asimiliacijos skyriaus, suorganizuotoje kilnojamoje tautodailės ir meno parodoje. Ta paroda manyta, kaip naujųjų ateivių įnašas Federacijos jubiliejaus minėjimo parengimų virtinėje.

Paroda kiekvienu atveju pateisina savo tikslą, juo labiau, kad ji apkelia didesniuosiu centruose visoje Australijoje. Tuo pačiu šios tautodailės parodos svaris keletui padidėja, kiek tai liečia jos svarbą ir naudą mūsų naujųjų ateivių, reprezentacijai. Labai gaila, kad jos kokybinė ir daliniai kiekybinė vertė žymiai atsilieka, palyginus su tos parodos svarba. Būtų galima pasakyti, kad ne visu šimtu procentų pateisina išstatytojo — naujojo ateivio — viltis ir pageidavimus. Jei Sydnėjaus spaudos atsiliepimus būtų galima laikyti australo-žiūrovo vertinimu ir nuomone, tai galime pasidžiaugti, jog atsiliepimai tikrai pozityvūs.

Zvilgterėjus į visą parodą išvieno atokesnio taško būtų galima nesigiriant pasidžiaugti, kad tik trys Pabaltijo seserys, ir parodoje sudariusios tradicinę kaimynių grandinėle, išsiskiria parodos esmės supratimu ir išstatymo kultūra. Čia labai vaizdžiai pasireiškia, kiek kiekviena tauta turi vidinės kultūros, jei ir daleistina mintis, kad pabaltiečiai turi daugiau patyrimo ir stažų tokių parodėlių ruošime.

Labai charakteringa, nors ir atsitiktina, olandų ir lietuvių kaimynystė parodoje; charakteris skirtumas ir taip jau labai kont

rastingas bruožas, neturėtų prastai akylaus parodos lankytojo nepastebėtas.

Olandų skyrelyje jaučiasi bevysiskumas, vakarietiškas supramonėjimas (net jų oro linijos KLM amerikoniškos kilmės lėktuvo propagandinio modelio netrūksta!) ir stoka tautinio atspalvio: gausu metalo (o su juo ir šalčio) išstatyto jų pramonės gaminių formoje, nieko, arba nepaprastai mažai teturinčio su tautodaile. Panašiai pasitaiko ir kitų tautybų skyriuose.

Lietuvių gi skyriuje p. Bistrickui pasisekė tikrai gražiai pavaizduoti mūsų tautodailės pagrindinius bruožus ir charakterį, išreikštą medžio-vilnos ir lino gaminiuose, neužmirštant ir mūsų Baltijos aukso-gintaro.

Jis su dideliu kruopštumu išrinko iš lietuviškų, jei taip galima išsireikšti, pačius lietuviškiausius ir charakteringiausius eksponatus labai atydziai patikrinęs kiekvieno eksponato tautiškumą ir meniškumą esmėje ir išpildyme. Jei tai ir priverstė atsisakyti eilės patiekty ne 100%-nių eksponatų, tai dėl to nė kiek nenukentėjo, bet tik pakilo lietuviškojo skyriaus kokybė. Jeigu ir liko šiek tiek vietos, kuri dar laukia užpildymo, tai tik tada, jei atsiras nesavnaudžių ir bendrą lietuviškos reprezentacijos reikalą suprantančių tautiečių. Tė reikia tikėtis po p. Bistricko pagelbos šauksmo mūsų spaudoje.

Labai gražiai išreikštas ir užakcentuotas lietuviškojo skyriaus savitumas imant pagrindan ir sukoncentruojant žiūrovo dėmesio centran mūsų gražiųjų medinių kryžių modelius, kurie daugiausia ir traukia žiūrovo akis ir pasigėrėjimą. Tuo p. Bistrickui pasisekė vispusiškai išreikšti mūsų skyriaus kapitalinį bruožą ir prašokti visas kitas parodoje atstovaujamas tautybes.

Bendras skyriaus vaizdas labai geras ir kultūringas. Įdėta daug kruopštumo ir supratimo paskirų eksponatų iškėlimui ir patiekimui žiūrovo akiai, nesugrūdant, neperkraunant ir ieškant maksimalinio efekto ne kiekybėje, bet kokybėje ir paskiro eksponato grožyje.

Gal tik pagrindinio stalo apdėstymas knygomis (tautodailės, meno, Lietuvos vaizdų literatū-

ra) įneša šiek tiek disharmonijos į medžio-lino-vilnos trejukę. Tas stalas yra parankiausias žiūrovo akiai ir dėlto turėtų turėti atitinkamus eksponatus (jei jų būtų!). Mano supratimu, knygas būtų buvę galima sudėti ant atskiro staliuko, arba bent užimant kurį nors kamputį. Būtų parankiau žiūrovui ir išjungtų iš skyriaus. Jei būtų galima rasti vietos užrašėliui anglų kalboje, kad viskas, kas išstatyta, yra rankų darbas, būtų labai pravartu, nes žiūrovas-australas reikalingas šitos informacijos.

Kiekvienu atveju, lietuviškas skyrius labai vykęs. Ponui Bistrickui tenka komplimentas ir padėka. Gaila, kad mūsų tautiečiai, kurie teduoda savo eksponatus išstatyti tik vienam kuriam miestė (Canberroj, Sydnėjūj), apvagia lietuvišką skyrių, darydami žalą bendram ir svarbiam reikalui, priedo sudarydami rūpesčių ir keblumo lietuviško skyriaus vadovui p. Bistrickui. Jei kas abejotų dėl eksponatų saugumo ir priežiūros, tai tikrai nusikalstų tai meilei ir tam atidumui, kurį p. Bistrickas rodo kiekvienam jam patikėtam eksponatui.

Ponas Bistrickas nuolatos buđi lietuviškajame skyriuje ir duoda paaiškinimus žiūrovams, panelės Antuanetos Baužaitės, lietuvišką tautinį drabužį gyvai demonstruojančios draugystėje.

Prie tautodailės parodos prijungtas naujųjų ateivių meno kūrinų skyrius, gaila, visa mylia savo plotmėje atsiliekas nuo tautodailės skyriaus. Peržvelgus išstatytuosius darbus susidaro įspūdis kad arba tarp naujųjų ateivių nėra menininkų, prašokančių vidurkį (išskyrus grafiką), arba menininkai prisiuntė ne savo geriausius darbus, arba, galiausiai, nemokėjo parinkti geriausių menininkų geriausių darbų (reliatyviai imant), kurie iš tikrųjų būtų verti viešo iškabinimo. Dalinai tenka kaltė ir iškabinatų darbų dideliame sugrūdime, sumaišyme, bei blogam apšvietimui (negalima naudoti elektros!).

Jei jury būtų palikusi vieną trečdalį (silpnesniųjų) darbų, jau net eilinio žiūrovo akį režiančių, neiškabinę, būtų labai padidėjęs parodėlės kokybė.

Lietuviški darbai dominuoja ir

beveik dviem trečdaliais užpildo juodo-balto skyrių. Čia ponai Ratas-Rataiskis, Vaičaitis, Šalkauskas, Šimkūnas iškabinę savo parinktų darbų, gi spalvininkai ponai Rūkštelė, Kalgovas ir Bistrickas rodo savo spalvas. Imant tik lietuviškus darbus dėmesiu tektų pasakyti, kad mūsų juodo-balto meno atstovai žymiai stipresni ir savitesni už spalvininkus šioje parodėlėje, iš kurios vargu ar būtų tikslu kalbėti apie paskirus darbus bei menininkus.

Vyt. Rimas

BALSAS IŠ SALOS

1950 m. liepos 23 d. įsikūręs ALD-jos Hobarto skyrius, metų pabaigoje persiorganizavęs į ALB apylinkę, mažai yra minimas mūsų spaudoje. Atrodytų, kad jis snūduriuoja. Vienok taip nėra. Tik čia aplinkybės pasireiškimui mažiau palankios negu kitur ir, svarbiausia, platesniam veikimui stoškoja inteligentinių jėgų, o gal jos pasireikšti nenori.

Pirmiausia įsisteigusiam skyriui buvo sunkumų su patalpomis. Taigi, skyriaus valdybos pirmųjų rūpesčių buvo jas surasti. Paprašius vieno priemiesčio katalikų bažnyčios kleboną, buvo leista naudotis tos parapijos sale.

Toliau valdybos pastangomis buvo surengtas kuklus Rugsėjo 8-tosios minėjimas. Šiame minėjime pirmą kartą pasirodė Hobarto lietuvių kvartetas (B. Bukevičius, J. Ilčiukas, V. Kalytis ir K. Maslauskas), kuris šauniai padainavo keletą tautiškų dainų.

Nuo to laiko kvartetas pasidarė, galima sakyti, Hobarto lietuvių garsintoju.

Gruodžio mėnesį naujiems australams miesto salėje surengtame karnavale kvartetas daipavo lietuviškas dainas, kurių klausėsi, tarp kitų miesto žymių asmenų, ir Imigr. ministeris p. Holt. Kūčių vakare kvartetas vėl buvo pakviestas dalyvauti anglų rengiamam kalėdinių giesmių koncerte, kuris įvyko miesto sode. Vietinė spauda šį kvarteto pasirodymą pavadino įdomiausia programos dalim.

Didelė kliūtis kvarteto darbui yra neturėjimas pianisto. Būtų didelis įnašas į hobartiečių lietuvių gyvenimą, jei Hobarte apsi-

gyventų p. Krutulis. Jis porą kartų buvo atvykęs iš Launceston vargonauti lietuvių pamaldų metu ir sykių akompanavo kvartetui. Už tai jam hobartiečiai yra labai dėkingi.

Kita negerovė, kuri lietė visą apylinkę, tai valdybos narių nepastovumas. Kurį laiką valdybos nariai keitėsi kaip Tasmanijos oras. Pagaliau valdyba susidarė iš trijų asmenų: pirm. J. Motiejūnas, sekretorius V. Kučiauskas ir išd. R. Tatarūnienė. Atrodo, kad toliau reikalai eis tvarkingai.

Paskutinis narių susirinkimas, įvykęs š. m. sausio 21 d. praėjo labai darniai. Išsiaiškinta įvairiais klausimais, aptartas Vasario 16-tosios šventės reikalas, nuspręsta tam tikrą pinigų sumą pasiųsti Vokietijoje esantiems lietuviams sanatorijose ir pan. Gaila tik, kad susirinkimus lankančiųjų skaičius yra nežymus. Paskutinis susirinkimas buvo bene skaitlingiausias, į kurį atsilankė apie 30 narių. Sąrašė gi figuruoja virš 50, gi Hobarte su artimom apylinkėm lietuvių skaičius sieks virš 100.

Būtų labai džiugu, jei mūsų tarpe atsirastų buvęs mokytojas. Juk mūsų mažieji pradės tuoj skaityti "comics." Latviai šiuo atžvilgiu laimingesni. Nors žymiai vėliau susiorganizavę, bet jau turi sekmadienio mokyklą. O kaip bus su mumis? Tai labai rimtas klausimas tasmaniečiams.

Baigiant dar verta paminėti kai kurių mūsų jaunų menininkų pasirodymą parodėleje, įvykusioj p. metų spalio mėnesį vadinamosios karališkosios mūgės metu Hobarte. Parodą rengė "Arts and Crafts Society" ir Australijos Moterų Draugija supažindinti australų visuomenę su naujųjų ateivių menu. Iš lietuvių pusės parodai davė paveikslų H. Tatarūnas ir J. Čepulis, o taip pat ir tautiniais motyvais dekoruotų lėkščių. Fotografijos skyrių kartu su australų darbais buvo išstatyti Olego Truchano tikrai meniški foto kūriniai. Pažymėtina, kad Truchanas yra laimėjęs pirmų vietų, ir Tasmanijos Foto Mėgėjų Draugijoje aukštai vertinamas.

Nors parodos lankytojai žavėjosi naujų ateivių darbais, bet toji paroda nebuvo guodžianti.

Spauda susidomėjo tik princesės Elžbietos portretu, — esą tai "naujųjų australų" patriotizmo pasireiškimas...

Algirdas

LAIŠKAS REDAKCIJAI

Australijos Lietuvių Draugijos Atstatymo Komitetas prašo mus paskelbti šį pranešimą:

Visiems Australijos Lietuvių Draugijos Skyriams.

Senieji Australijos lietuviai — Australijos Lietuvių Draugijos steigėjai, išgirdę apie Australijos Lietuvių Draugijos likvidavimą įjungiant ją į Pasaulio Lietuvių Bendruomenę ir kartu pasisavinant Draugijos turtą, susirinkę protestavo prieš šią skriaudą ir nutarė pasiųsti protestus VLIKui ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Centru bei skyriams Australijoje. Proteste pasakyta: Mes norime būti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės nariais, bet jokiū būdu nesutinkame, kad kas mūsų buvo per du dešimtmečius sukurta būtų sunaikinta, arba perduota bet kokiai kitai organizacijai, ar draugijai. Leiskite veikti mums ir toliau lietuviybės ir Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo darbe savoj draugijoj.

Šiuo kreipiamės į visus buvusius draugijos skyrius ir narius mus šiame Draugijos atstatymo darbe paremti prisiunčiant pavieniū ar grupinius narių sąrašus, kurie norėtų priklausyti draugijai.

Rašyti šiuo adresu: S. D. Kuodis, 156 Pacific Highway, Greenwich, N. S. W.

Australijos Lietuvių Draugijos Atstatymo Komiteto Pirmininkas (pas.) S. D. Kuodis

REDAKCIJOS PRIERASAS

Šį Australijos Lietuvių D-jos Atstatymo Komiteto laišką skelbiame kaip tipiską pavyzdį, kiek senoji mūsų išeivija nesiorientuoja nei Lietuvos nei Pasaulio Lietuvių Bendruomenės siekimuose ir tiksluose. Juk PLB-nė organizuojama ne tam, kad "pasisavintų Draugijos turtą", bet tam, kad labiau sustiprintų mūsų pastangas kovoje už Lietuvos nepriklausomybę ir išlaikymą mumyse lietuviybės. Argi "Atstatymo Komiteto" iniciatoriai dar iki šiolei nesu-prato, kad PLB-nė dengia visas

buvusias ir esamas lietuvių organizacijas ir kad jos siekimai neprieštarauja ir buv. Australijos Lietuvių Draugijos tikslams, tik juos papildo ir sustiprina? Juk jeigu iniciatoriai tvirtina, kad "mes norime būti PLB-nės nariais", tai labai prašome jais ir būti, niekas nedraudžia ir niekas nekliudo. Jų protestas, kad "jokiū būdu nesutinkame, kad kas mūsų buvo per du dešimtmečių sukurta būtų sunaikinta..." yra grynas nesusipratimas: kas gi, būtent, ruošias ką naikinti? Juk Australijos Lietuvių Bendruomenė sukurta ne ką nors naikinti, bet kurti — kurti gyvasias lietuviybės jėgas mūsų Tėvynės išlaisvinimui iš bolševizmo vergijos.

Išvadoje mes kviečiame ALD Atstatymo Komiteto narius ne skaldyti ir taip mūsų negausias jėgas, bet burtis į PLB-nę ir visas savo kūrybines galias sunaudoti tiems tikslams, kurių siekia Pasaulio Lietuvių Bendruomenė. Parapijine politika čia nedaug telaimėsime.

TAIP REMIAMA LIETUVIŲ GIMNAZIJA

—Heidelbergo (Vic.) ligoninėje dirbančios lietuvių atsiantė lietuvių gimnazijai Diepholze paremti £ 10. Savo laiške jos rašo:

"Dešimt žemiau pasirašusių Heidelbergo (Melbourne) ligoninėje dirbančiųjų: D. Krausaitė, M. Šemytė, L. Šeštakauskaitė, D. Puodžiūnaitė, Ir. Pranauskaitė, D. Matulaitytė, O. Lepšytė, St. Garbenytė, A. Ragauskaitė ir O. Ragauskaitė pasižadame reguliariai remti vienintelę lietuvišką gimnaziją Vokietijoje ir siunčiame kiekviena po £ 1 už sausio, vasario, kovo ir balandžio mėnesius; viso £10.

Daugumą mūsų emigracija yra išplėšusi iš mokyklos suolo ir atidavusi darbdavių bei svetimo krašto malonei. Mes labiau, negu bet kada anksčiau, įvertiname mokyklos dienas ir, pačios jų netekusios, norime padėti aniams Vokietijoje.

Dėkojame už tarpininkavimą ir reiškiamo pagarbą: (seka 10 parašų).

Tai jaudinąs pavyzdys, kaip reikia atsiliiepti į gyvybinius mūsų tautos reikalus!

Rom. Greimas, siūsdamas £ 1, rašo: "Nesusidarius atinkamam aukojančių skaičiui, su tinku mokėti daugiau, negu kad jūs dabar esate numatę..."

Gausiai aukų gauta ir kitų tautiečių:

Jonas Kirša	6/0
Vyt. Samulis	£1
Ant. Šilva	£1.10.0
Jonė Žitkevičienė	10/0
J. Varkalis	£ 1
Leonas Pakalnis	5/0
A. G.	10/0
G. Karazija	10/0
Simas Jokūbaitis	£ 1
Jonas Normantas	£ 1
J. Grabauskas	10/0
J. Abukevičius	10/0
Alb. Giniūnas	£ 1.10.0
Marija Szymanska	10/0
E. Martinavičius	£ 1
Z. Samuolis	£ 1
ALB Hobarto Ap. Valdyba	10/0
P. Valonis	£ 1
Adolfas Kalpokas	£ 1
J. Hornaitė	£ 1
J. Vizbaras	£ 1
J. Kalvaitis	£ 1
J. Zdanavičius	10/0

V i s o iki vasario 20 d. gauta £ 41.8.0. Iš jų £ 40.5.9 jau išsiųsta keturiomis banko perlaidomis PLB Vokietijos Krašto Valdybai, kuri gimnaziją išlaiko.

Kviečiame ir kitus tautiečius vienu kitu šilingu padėti lietuvių jaunimui Vokietijoje įgyti reikalingą mokslą. Jų tarpe bus daug naudingų tėvynei žmonių.

SERGANTIEMS

tautiečiams sušelpiti gauta aukų:

J. Varkalis	£ 2
Ant. Vinevičius	£ 2
ALB Hobarto Ap. Valdyba	£ 10
K. Dičiūnienė	£ 2
P. Naujokaitis	£ 2

V i s o iki vasario 20 d. gauta £ 88.1.3. Iki tos datos išsiųsta siuntinių už £ 64.4.9. Tuo būdu sąskaitoje yra £ 23.16.6. Artimiausiu laiku vėl siuntinių serija bus išsiųsta.

MAŽOSIOS LIETUVOS TARYBAI aukų gauta iš —

J. Normanto	£ 1
V. Ratkevičiaus	£ 1
Gerh. Strėlio	£ 1
Rom. Greimo	£ 1.10.0
J. Varkalio	£ 1
Viso	£ 5.10.0

P pinigai jau išsiųsti p. E. Simo-

naičiui, Maž. Lietuvos Tarybos Pirmiminkui, Detmolde (Vokietijoje)

AL Leidykla

MUSŲ RĖMĖJAI

Paramos AL atsiuntė šie tautiečiai:

V. Tamošius	2/0
E. Grabytė	4/0
Ignas Dupelis	2/0
P. Kecorius	12/0
Al. Kvedaravičius	2/0
Eug. Gaška	6/0
J. Skimbirauskas	6/0
Č. Gaidelevičius	2/0
J. Mozūras	12/0
Petras Kairys	17/0
A. Bentnorius	2/0
Ant. Vrubliauskas	6/0
J. Muscinskas	2/0
Ema	3/0
A. Reutienė	2/0
P. V.	9/12/0
M. Lumpreikšas	2/0
Dziubinskas	2/0
P. Velioniškis	2/0
A. Klimaitis	2/0
J. Varkalis	2/0
P. Poškus	10/0
J. Čeponas	2/0
Stasys Antanaitis	6/0
Vit. Linkevičius	12/0
A. Radvilas	2/0
Kostas Garliauskas	2/0
Vyt. Sakalauskas	2/0
Ant. Špokas	4/0
V. Kučiauskas	2/0
Alb. Giniūnas	2/0
Ad. Pipiras	2/0
S. Mulvinskas	2/0
St. Bukauskienė	2/0
Petras Bielskis	2/0
Jonas Perkamas	6/0
Fridr. Jakštas	12/0

Visiems mūsų rėmėjams nuoširdžiai dėkojame.

AL Leidykla

U Ž S I E N I S

PRABILO STALINAS

Vasario 16 dieną prabilo Kremliaus valdovas J. Stalinas. Jis nedarė viešų pareiškimų jau du metai, todėl jo prakalbėjimas sukėlė juo didesnę susidomėjimą pasaulyje.

Stalino kalba beveik išimtinai buvo nukreipta prieš Anglijos min. pirminką Mr. Attlee, visai nepaliečiant kitų pasaulinių problemų. Stalinas pareiškė, kad Mr. Attlee tvirtinimas, jog Sov. Rusija po II-ojo Pasaulinio Karo ne-

demobilizavo savo armijos yra tik grynas šmeižtas (kaip žinome, Mr. Attlee pasakė, kad Rusija laikanti paruoštas puolimui 175 divizijas, remiamas stiprios artilerijos, 25.000 tankų ir 20.000 lėktuvų). Stalinas tvirtina, kad Sovietų Rusija trimis etapais visiškai demobilizavo savo armiją. Gi Anglija esą siekianti ne taikos, bet daranti pastangas atpalaiduoti Trečiąjį Pasaulinį Karą. Esą, jeigu Mr. Attlee norėtų taikos, tai kodėl jis nepriėmęs Sovietų pasiūlymo taikiu būdu likviduoti karą Korėjoje? (kaip žinome, pagal tą pasiūlymą Korėja turėjo būti užleista komunistams).

Jungtinių Tautų organizacija esą tapusi JAV-bių įrankiu agresijai prieš "taiką mylinčią" Sovietų Sąjungą...

Stalinas visai nepalietė tokių degančių problemų kaip Vokietijoje, planuojama Keturių Didžiųjų konferencija ir kt.

Vakarų reakcija į šiuos Stalino pareiškimus yra gana vieninga.

Britanijos vyriausybė tuoj pat pasiuntė nepaprastai griežtais žodžiais parašytą notą, atremdama visus Stalino priekaištus ir savo keliu apkaltindama Rusiją taikos ardymu pasaulyje.

JAV-bėse buvo oficialiai pareikšta, kad Stalino pareiškimai tik padvigubino įtempimą, todėl Mr. Acheson paprašė Kongresą duoti savo pritarimą skubiai pasiųsti 4 divizijas kariuomenės į Europą, kol dar nevēlu.

Apskritai, visose Vakarų sostinėse manoma, kad Stalinas siekia suskaldyti Vakarų valstybių vienybę, bet rezultatai gauti priešingai — jos sujungiamos dar glaudesniai bendradarbiavimui akiivaizdoje realaus pavojaus.

Ypatingai pabrėžiama Stalino pareiškimų vieta, kur jis sako, kad jeigu Britanija ir JAV-bės galutinai atmesiančios Kinijos pasiūlymą taikiu būdu likviduoti karą Korėjoje, tai jis bus baigtas "tik galutinai sutriuškinus interventus". Čia įžiūrima galimas Rusijos įsikišimas į karą Korėjoje.

KARAS KORĖJOJE

Raudonųjų puolimas, kuris tęsėsi apie dvi savaites, galutinai sugniužo sąjungininkų gynybos ugnį. Raudonųjų nuostoliai tiek dideli, kad jie pradėjo trauktis į

šiaurę panikoje, palikdami maisto amunicijos ir ginklų sandėlius.

Pažymėtina, kad komunistai panaudojo naują taktiką: eina priekin iškėlę baltas vėliavėles, atseit, pasiduoda. Tokiais atvejais JT kariai nešaudo. Tačiau priartėję prie JT linijos jie puola granatomis JT karius ir šaudo iš paslėptų ginklų.

Sudaužius raudonųjų puolimą, Sąjungininkų armija žygiuoja pirmyn. Gen. Mac Arthuras, kuris vasario 20 d. lankėsi fronte, įsakė Sąjungininkų armijai perimti iniciatyvą ir žygiuoti pirmyn.

Paskutinėmis žiniomis, Sąjungininkų armija visu frontu pasistūmėjo į priekį 10-20 mylių nuo išeities pozicijų, sutikdami tik menką raudonųjų pasipriešinimą.

JAV gen. Štabo virš. Gen. Collins pareiškė, kad nuo karo pradžios buvo sunaikinta Korėjoje 400 rusų gamybos tankų, tuo pat laiku netekta tik 5 amerikiečių vidutinio dydžio tankų.

Beveik 1000 lėktuvų dalyvauja fronte — didžiausią skaičių nuo pat karo pradžios.

(Nukelta į 9 psl.)

Prašomas atsiliepti

ANTANAS KASPERIUNAS.
Ieško: Alf. Pilkauskas, Weston Manor, Corscombe, Dorchester, Dorset, England.

Paieškoma

**JONĖ LUKOSEVIČIUTĖ-
MORKUNIENĖ**
Ieško: Irėna Ancevičienė, 553 Connecticut St. Gary, Indiana, USA

Visuose reikaluose Jums padeda

JUOZO ŽUKAUSKO

KALBINĖ — TEISINĖ — INFORMACINĖ — PAGALBA

Dokumentų vertimai ir jų tvirtinimas. — Visų rūšių raštai angliškai — Visokiariopa informacija. — Kalbinė pagalba įsitaigose. — Tarpininkavimas perkant ar parduodant nuosavybę. Atsakymai į klausimus. + Pasitarnaujama ir korespondenciniu būdu.

K r e i p t i s :

Kasdien 2—5 val. p. p. ir šeštadieniais 10—1 val. —
706 Manchester Unity Building
185 Elizabeth St.
Sydney Tel.: M4878

Kasdien 6—8 val. vak. —
10 Peel St.,
Kirribilli,
Sydney.

Tel.: XB4312

Korespondencijai adresas: Box 58, Milson's Point P.O., Sydney

ANELE PLEČKAITYTĖ

prašo atsiliepti Petrė Ališiušienė Sereičiukaitė, arba žinančius apie ją prašo pranešti jos gyvenamą vietą. Rašyti: Mrs. P. Ališius, 25 Finlay St. Albert Park, Melbourne, Vic.

SKAUTININKŲ SUVAŽIAVIMAS

Australijos Rajono Brolijos Vadija šaukia skautininkų suvažiavimą 1951 m. kovo mėn. 24-25 dienomis Adelaidėje.

Galiničius dalyvauti iš kitų steitų prašau ne vėliau š. m. kovo 10 dienos pranešti laišku Brolijos Vadeivai, kad būtų galima parūpinti nakvynes.

Dienotvarkėje — labai svarbūs klausimai, iškilę ryšium su naujais Australų skautų Vadovybės nurodymais.

Pasktn. V. Neverauskas
Brolijos Vadeiva
68 Stuart Rd., Dulwich, S. A.

VEDYBINIS SKELBIMAS

Ieškau rimtos gyvenimo draugės lietuvaitės, ne vyresnės 24 m. Esu 26 m., nevedęs, 178 cm. aukščio, rimtas, darbo prievolę atlikęs. Atsakysiu tik į rimtus laiškus.

Foto pageidaujama, kuri reikalausiant bus gražinta. Rašyti: Nr. 736 c/o Austr. Lietuvis, 35 Cator St. Hindmarsh, Adelaide, S. A.

Decorated LEATHER GOODS

Camp St., Beechworth, Vic.
gamina aukščiausios rūšies
lietuviško stiliaus odos dirbinius

LIETUVAITĖS ATSLIEPKITE! — Esu 43 metų, ieškau gyvenimo draugės; turiu nuosavą namuką. Rašyti: Mr. Šmitas, c/o Australijos Lietuvis, 35 Cator St. Hindmarsh, Adelaide, S. A.

D R A U D Ž I U — ligos nelaimingų atsitikimų, gyvybės atveju ir t.t. Viso 30 įvairių rūšių draudimų. Bet tik gyvybės draudimo atveju duodama

P A S K O L A

80% statomo ar perkamo objekto vertės.

Be to, apdraudžiu namus, bižnūs, deimantus, mašinas, motociklus ir net privačiai gyvenančių turtą nuo ugnies ar vagystės.

Rašyk ar skambink **MU 9400**. Geriausia sutikti mane kasdien 11 val. (ir šeštadienį).

P. S. Paskola duodama visoje Australijoje.

Group Insp. Jablonskis
M. L. C. 305 Collins St.
Melbourne, Vic.

Akademinio Skautų Sąjūdžio Adelaidės Skyrius ruošia visuomenei paskaitų ciklą.

Pirmąją šio ciklo paskaitą — **MENAS ir ŽMOGUS** skaito dail. Ant. Rūkštelė š. m. kovo 11 d. 15.30 val. šv. Juozapo bažnyčios salėje (Adelaidėje)

Tautiečiai kviečiami gausiai dalyvauti.

AUSTRALIJOS LIETUVIS

redaguojamas Redakcinės Kolegijos. Ats. redaktorius Jurgis Glušauskas. **LEIDĖJAS** — Australijos Lietuvis Leidykla. Raštus Redakcija taisy ir trumpina savo nuožiūra. Honorarai mokami tik iš anksto susitarus. **PRENUMERATA**: metams 28 šil., pusei metų 14 šil., 3 mėn. 8 šil. Užsienin kaina ta pati. Atskiras numeris 1/4. **SKELBIMAI**: 2 pensai už žodį. Už skelbimų turinį Redakcija neatsako.

A d r e s a s :

AUSTRALIJOS LIETUVIS
35 Cator St. H i n d m a r s h ,
A D E L A I D E , S. A.

The Australian Lithuanian, the Lithuanian fortnightly. Authored Jurgis Glušauskas.

Printed by Australijos Lietuvis Publ. Co., 35 Cator St. Hindmarsh, S. A.